

TRACEM EL FUTUR D'ANDORRA EN UN MÓN QUE CANVIA

Informe de conclusions

TRACEM EL FUTUR D'ANDORRA EN UN MÓN QUE CANVIA

Informe de conclusions

Març 2026

[document provisional, pendent de disseny gràfic]

Aquesta obra està subjecta a una llicència de
[Reconeixement-NoComercial-CompartirIgual 4.0 Internacional de Creative Commons](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/)

Es pot copiar, distribuir i comunicar públicament l'obra i es poden fer obres derivades d'aquesta obra sempre que es compleixin les següents condicions:

Reconeixement. El material pot ser copiat, distribuït i exhibit per tercers sempre que es reconegui explícitament i s'acrediti l'autoria de l'obra.

No comercial. No es pot fer servir aquesta obra amb finalitats comercials.

Compartir igual. Si s'altera o es transforma aquesta obra, o se'n genera una obra derivada, l'obra que en resulti s'haurà de distribuir subjecta a una llicència idèntica a la d'aquesta obra.

Referents del projecte: Elisenda Vives i Manel Riera

Direcció del projecte: Comitè rector de *Tracem el futur d'Andorra en un món que canvia*, presidit pels referents i format pel Consell General, el Govern d'Andorra, els Comuns i la Visura Ciutadana

Secretaria tècnica del projecte:
Andorra Recerca + Innovació i Secretaria d'Estat d'Igualtat i Participació Ciutadana

Escenaris i propostes que apareixen als textos:
Participants a les taules de treball de la fase 1 de *Tracem el futur d'Andorra en un món que canvia*
Membres de l'Assemblea Ciutadana de *Tracem el futur d'Andorra en un món que canvia*
(l'listat complet a la memòria de participació del projecte)

Equip tècnic del projecte:
Iolanda Pérez (coord.), Yvan Lara (coord.), Manel Gil, Obdúlia Domínguez, Marc Rojas

Redacció: Yvan Lara Sánchez

Primera edició: març del 2026

Introducció

Aquest document recull les conclusions principals del procés participatiu *Tracem el futur d'Andorra en un món que canvia*, una iniciativa de prospectiva deliberativa que es va dur a terme entre la tardor del 2025 i el gener del 2026. El procés es va articular en dues fases complementàries. La primera va consistir en una sèrie de taules de treball ciutadanes i sectorials on participants de perfils diversos van reflexionar sobre els reptes que Andorra haurà d'afrontar en els propers vint-i-cinc anys i sobre els escenaris de futur que consideraven desitjables. La segona fase va ser una assemblea ciutadana que va reprendre els treballs de la primera, els va validar i va resoldre una sèrie de dilemes estructurals per a la planificació del futur del país. Els detalls de l'organització del procés, els crèdits de la iniciativa i totes les decisions metodològiques es recullen a la memòria de participació del projecte, accessible a través de l'enllaç que trobareu al final d'aquest document. La memòria inclou, a més, les actes de tots els grups de treball i una base de dades completa amb la totalitat dels resultats del procés.

Abans d'endinsar-nos en la lectura d'aquestes conclusions, és important aclarir alguns punts que en condicionen la interpretació correcta.

En primer lloc, les conclusions que segueixen no són el resultat de cap votació formal ni representen necessàriament el punt de vista de cadascun dels participants en el procés. Cal llegir-les com el destil·lat d'una reflexió col·lectiva àmplia: hem retingut els elements més estructurals i aquells que generaven un consens més ampli entre els participants, però el ventall complet d'aportacions —incloent-hi posicions minoritàries, matisos i divergències— és accessible a la memòria de participació.

En segon lloc, algunes de les idees contingudes en aquestes conclusions poden resultar evidents a certs lectors. Convé tenir present que l'objectiu d'un exercici de prospectiva deliberativa com aquest no és la novetat ni l'originalitat, sinó la sistematització: posar ordre a tot allò que els participants pensen quan imaginem el futur d'Andorra, els reptes als quals caldrà fer front i els escenaris que considerarien desitjables per superar-los. En aquest sentit, una bona manera de llegir les conclusions és com a mapes d'orientació per a les decisions públiques: referències que poden ajudar a prendre, amb més fonament i legitimitat democràtica, les decisions que modelaran com serà l'Andorra del 2050.

Tanquem aquesta introducció amb una breu reflexió. Tot procés participatiu que es preuï aspira, com a mínim, a dues coses: aportar elements per millorar les polítiques públiques que hi estan relacionades i contribuir a la qualitat democràtica del país que l'acull. Considerant tant el volum i la qualitat dels elements recollits i analitzats com el nombre de participants i les hores de deliberació invertides, podem afirmar que el procés *Tracem el futur d'Andorra* ha complert amb escreix totes dues expectatives. Això és, en si mateix, un argument sòlid per continuar apostant per iniciatives d'aquesta mena.

L'Andorra desitjable el 2050: síntesi dels escenaris temàtics

L'escenari de futur que emana del procés *Tracem el Futur d'Andorra* és el d'un país que ha optat decididament per la qualitat per sobre de la quantitat, i per la prevenció i la sostenibilitat per sobre de la reactivitat i el creixement sense límits. El fil que articula les catorze categories temàtiques del procés és precisament aquest: una visió del model de país on les decisions econòmiques i territorials estan subordinades al benestar col·lectiu, a la cohesió social i a la protecció del medi natural.

En matèria de salut, l'assemblea ciutadana dibuixa un sistema sanitari universal, de qualitat i finançat via copagament, que ha superat la vulnerabilitat estructural de la dependència de professionals forans i que ha completat el trànsit d'un model reactiu, centrat en el tractament de la malaltia, cap a un model preventiu, centrat en la promoció de la salut i la detecció precoç. La salut mental hi ocupa un lloc central com a eix del sistema —i no com a apèndix—, amb serveis accessibles i de proximitat, atenció específica als menors davant els efectes de l'exposició a les xarxes socials i polítiques actives per combatre la solitud no volguda. L'Andorra del 2050 ha resolt, a més, la integració dels àmbits social i sanitari, i s'ha dotat d'un sistema integrat de dades de salut que permet fonamentar les polítiques públiques en evidències reals.

Aquesta dimensió preventiva i integradora de la salut no pot separar-se de la visió de cohesió social que el procés projecta. L'Andorra desitjable és un país on les diferències econòmiques no es tradueixen automàticament en diferències d'oportunitats, on les condicions laborals i els salaris s'han ajustat al cost de la vida, i on la conciliació de la vida professional i familiar —mitjançant jornades compactades, teletreball i racionalització dels horaris— és una realitat quotidiana i no una aspiració. La reducció de les desigualtats, la sostenibilitat del sistema de pensions i la qüestió de la integració —articulada a través de drets polítics, laborals i socials per als residents estrangers i d'una reducció del nombre d'anys per accedir a la nacionalitat— configuren una cohesió social que és també qüestió de governança i de confiança institucional.

Paral·lelament a la cohesió social, el procés identifica la transició energètica com un dels reptes estructurals del país. L'Andorra del 2050 és un país que ha reduït significativament la seva dependència energètica exterior produint una part important de l'energia que consumeix a partir de fonts renovables, i que ha convertit la descarbonització en un projecte de país. Les comunitats energètiques, les instal·lacions fotovoltaïques i la geotèrmia hi apareixen com a elements concrets d'un model descentralitzat i participatiu. Una tensió central que l'assemblea ha hagut de resoldre és la que existeix entre la generació d'energies renovables i la conservació del medi natural: el principi que en resulta és que les noves instal·lacions s'han d'ubicar preferentment en espais urbans consolidats. La transició, a més, ha de ser una transició justa que no deixi enrere les capes de la població amb menys capacitat d'adaptació.

En connexió directa amb l'energia, la protecció del medi ambient és l'àmbit on el consens dels participants és més contundent de tot el procés. L'Andorra del 2050 ha fet de la preservació del seu patrimoni natural —muntanyes, boscos, rius, paisatge— una prioritat no negociable davant de pressions econòmiques o urbanístiques. Ha obtingut la declaració de Reserva de la Biosfera, gestiona activament els seus boscos per prevenir incendis i ha establert límits clars al creixement urbà i econòmic basats en la capacitat de càrrega del territori. La gestió dels residus avança cap a l'economia circular, i el sector primari autòcton és reconegut com una activitat econòmica identitària i compatible amb la protecció del medi que mereix suport i reconeixement. El principi rector que travessa tot l'escenari és inequívoc: la protecció del medi va per davant de la competitivitat econòmica, però no de manera que impedeixi l'activitat econòmica sostenible.

Sobre aquesta base ambiental s'assenten els dos grans escenaris econòmics del procés. El primer, el de la diversificació econòmica, apunta que el gran repte és superar la dependència estructural del turisme massiu sense perdre el que el sector aporta al país. L'assemblea ha estat clara que diversificar no significa substituir els sectors tradicionals sinó modernitzar-los i enriquir-los: el turisme seguirà sent un pilar de l'economia andorrana, però un turisme de qualitat que valora el territori, que conviu amb sectors emergents —recerca, biotecnologia, serveis financers diversificats, artesanía, indústria lleugera— capaços d'aportar valor afegit. La condició de refugi climàtic de la muntanya és identificada com un actiu estratègic de primer ordre en el context del canvi climàtic. El segon escenari, el de la transformació econòmica, parteix d'una premissa compartida: Andorra és i ha de continuar sent un país econòmicament singular, amb una identitat econòmica pròpia que no es pot diluir en la pressió dels interessos externs. L'Andorra del 2050 és econòmicament oberta però ha preservat la sobirania sobre el seu model, ha mantingut la seguretat jurídica com a condició imprescindible per a qualsevol creixement desitjable, i ha convertit la planificació estratègica a llarg termini en un hàbit institucional. La jerarquia que l'assemblea estableix és nítida: l'economia és un instrument del benestar col·lectiu i de la protecció del medi, no un fi en si mateix.

Associada a la transformació econòmica, la transformació digital configura un escenari que no és el d'un país que vol ser pioner tecnològic a qualsevol preu, sinó el d'un país que incorpora les tecnologies emergents de manera intel·ligent amb un criteri rector clar: la digitalització ha de ser inclusiva o no serà. L'Andorra del 2050 ha tancat la bretxa digital, ha digitalitzat i unificat tots els processos administratius entre els set Comuns i el Govern —seguint models com el d'Estònia—, i s'ha posicionat com a sandbox regulatori i living lab per a empreses innovadores del sector tecnològic. La figura del veedor digital garanteix el bon ús de les tecnologies i la protecció dels drets de les persones en l'entorn digital.

En l'àmbit de l'habitatge, el procés concentra una de les energies més altes de tot el procés participatiu. L'assemblea ha hagut de resoldre explícitament la tensió entre el

dret a l'habitatge i el dret a la propietat privada: el principi que en resulta és regulatori, no confiscatori. L'Andorra del 2050 garanteix que l'habitatge compleixi la seva funció social mitjançant la limitació de la compra especulativa, la regulació dels preus del lloguer d'acord amb criteris objectius, la creació d'un parc d'habitatge públic protegit i la generació d'un mercat específic per a l'habitatge turístic que no competeixi amb el mercat residencial. L'arrelament —la possibilitat de fer vida estable al país— és l'aspiració de fons que defineix tot l'escenari.

La qüestió de l'habitatge és inseparable de la demografia. L'Andorra del 2050 ha pres una decisió deliberada sobre la seva mida: ha establert un sostre poblacional basat en estudis de càrrega rigorosos, amb la xifra de 100.000 habitants com a referència orientativa que incorpora no només la població resident sinó també la flotant i el turisme. El creixement demogràfic desitjable és un creixement planificat i vinculat a les necessitats reals del mercat de treball i a la capacitat d'integrar les persones que arriben. Les polítiques de natalitat —habitatge accessible, conciliació i suport econòmic a les famílies— constitueixen l'altra cara del repte demogràfic.

La planificació demogràfica requereix, al seu torn, un ordenament del territori coherent. L'assemblea proposa un marc d'ordenació territorial nacional que estableixi criteris compartits entre tots els Comuns, que eviti la dispersió urbanística i que concentri el creixement en els nuclis existents sense augmentar la superfície construïble del país. El model desitjable avança cap al concepte de la 'ciutat dels 15 minuts', on els serveis i els llocs de treball es troben a prop dels habitatges, i promou l'ecobarri com a model de desenvolupament urbà sostenible. L'arquitectura s'integra al territori, defugint el continu urbà, i l'Andorra del 2050 s'ha convertit en referent en construcció sostenible per regulació, no per casualitat.

L'ordenament territorial i la planificació de la mobilitat són inseparables. L'escenari de mobilitat parteix d'un diagnòstic compartit: el problema no es resoldrà fent més carreteres. L'Andorra del 2050 ha fet el canvi de paradigma del vehicle privat cap al transport públic col·lectiu, eficient i accessible com a columna vertebral de la mobilitat interna. El transport per cable, la xarxa de carrils bici segregats i la connexió ferroviària amb l'exterior —Seu d'Urgell, Puigcerdà, Tolosa— configuren un model intermodal que busca retirar el vehicle privat del centre de la vida quotidiana. El principi rector és contundent: la mobilitat és una conseqüència del model territorial, i és en aquest nivell on cal actuar amb més valentia.

Aquesta visió física i material del país s'articula amb les dimensions identitàries i culturals. En matèria d'identitat, l'assemblea dibuixa una Andorra que ha construït una identitat compartida en un context on la majoria de la població resident no ha nascut al país. Aquesta identitat no es basa en l'exclusió sinó en la integració: reconeix i valora la diversitat cultural com un enriquiment, i és ferma en la preservació del català com a eix d'integració i llengua d'ús habitual a tots els espais públics i comercials. El país es projecta internacionalment des dels seus valors —seguretat, qualitat de vida,

sostenibilitat, natura, esport— i manté amb claredat la seva singularitat institucional, el Coprincipat, com a tret diferencial que cal reivindicar. Un pacte social i cultural que integri les persones d'altres cultures acompanyant-les realment en el procés és identificat com una tasca central i urgent.

La cultura complementa i vehicula aquesta dimensió identitària amb una aposta de fons: l'Andorra del 2050 és un país on la cultura no és principalment un producte turístic sinó una eina de cohesió social, un vehicle de transmissió de valors i un espai de trobada per a una societat diversa. L'escenari apunta cap a una oferta cultural variada, continuada i coordinada entre els Comuns i el Govern, amb un Museu Nacional que reuneixi el patrimoni cultural andorrà i ateneus o centres culturals que exerceixin de motor de la vida cultural arreu del territori. La descentralització de la vida cultural —que no tot passi per Andorra la Vella o Escaldes-Engordany— és una de les apostes que els participants consideren necessària per fer de la cultura una eina real de cohesió territorial.

Finalment, l'educació tanca i fonamenta tot l'edifici. L'Andorra del 2050 ha apostat per un sistema educatiu públic fort, gratuït i de qualitat per a tothom, des de l'etapa 0-3 anys —posada en valor com a etapa educativa fonamental, no com a guarderia— fins a la universitat. El sector privat és residual i no pot ser utilitzat com a mecanisme de diferenciació social. La qualitat del sistema descansa en professionals ben formats i ben remunerats, en recursos per a l'educació personalitzada, en l'atenció als infants amb necessitats especials i en la integració d'aprenentatges pràctics i de foment de l'esperit crític a tots els nivells. La formació professional és una via de qualitat equiparable al batxillerat, amb un vincle fort amb el mercat de treball, i la universitat ofereix una oferta homologada internacionalment. Els tres sistemes educatius públics —andorrà, espanyol i francès— comparteixen criteris comuns en matèria de llengua catalana, valors i cultura del país: l'escola és, en última instància, la primera institució que garanteix que tots els infants d'Andorra comparteixin un espai comú.

SALUT

L'escenari de futur desitjable per al 2050 que emana de l'assemblea ciutadana és el d'un sistema sanitari universal, de qualitat i orientat a la **prevenció**, capaç d'oferir el màxim d'**especialitats necessàries al país**, sostingut per **professionals** ben formats i ben remunerats, i que situa la **promoció de la salut** per davant de la gestió de la malaltia.

PRINCIPI RECTOR *Una Andorra amb un sistema sanitari que transita d'un model centrat en l'atenció de la malaltia cap a un model preventiu, garantint alhora l'atenció a tot allò no previngut durant la transició*

L'escenari en paraules clau:

Prevenció
Sistema sanitari universal
Professionals de la salut
Salut mental
Especialitats mèdiques
Atenció primària
Qualitat assistencial
Talent sanitari
Llistes d'espera
Salut comunitària
Envelliment saludable
Salut sexual i reproductiva
Solitud no volguda
Dades de salut
Coordinació social-sanitària

L'escenari de futur desitjat

Quan els participants del procés Tracem el futur d'Andorra parlen de salut, la primera demanda que apareix és clara: un sistema sanitari de qualitat, universal i finançat via copagament, amb totes les especialitats mèdiques necessàries disponibles al país, amb llistes d'espera curtes i amb professionals ben formats, ben remunerats i en condicions laborals adequades. Aquesta última condició és imprescindible per atraure talent qualificat de fora del país i per retenir els professionals formats aquí —una vulnerabilitat estructural del sistema actual que l'Andorra del 2050 ha superat.

Però la visió de futur va més lluny que la simple garantia d'accés. L'Andorra del 2050 que imagina l'assemblea ciutadana és un país que ha fet el trànsit decisiu d'un sistema reactiu, centrat en el tractament de la malaltia, cap a un sistema proactiu, centrat en la prevenció, la promoció de la salut i la detecció precoç. Programes de prevenció personalitzada, educació en hàbits saludables, alimentació i activitat física des de l'escola, i polítiques que donin temps i recursos a la gent per tenir cura de la seva salut: el cost a llarg termini d'un sistema preventiu és menor, i els guanys en qualitat de vida, molt majors.

« Un sistema sanitari que posa les persones al centre i que actua abans que la malaltia s'instal·li »

La salut mental ocupa un lloc central en aquest escenari, i no com a apèndix del sistema sinó com a eix. L'Andorra del proper quart de segle disposa de serveis de salut mental accessibles i de proximitat, ha après a evitar la institucionalització com a resposta automàtica, i protegeix especialment la salut mental dels menors davant els efectes documentats de l'exposició a les xarxes socials. La lluita contra la solitud no volguda, especialment entre la gent gran i els joves, és una altra de les dimensions irrenunciabls: l'Andorra desitjable disposa d'espais intergeneracionals i de polítiques actives de vida comunitària que fan front a l'aïllament. Paral·lelament, la integració dels àmbits social i sanitari —treballant conjuntament a partir de dades compartides i amb una visió que la salut depèn tant de l'accés als serveis com de les condicions de vida— és una condició del model que els participants consideren fonamental.

L'Andorra del 2050 és, finalment, un país que ha resolt amb claredat dues qüestions que avui generen debat. La primera és el dret a l'avortament, que es reconeix i es garanteix dins la cobertura sanitària. La segona és la dimensió del sistema: autosuficient i dimensionat en funció del nombre d'habitants, amb un sistema integrat de dades de salut que permet fonamentar les polítiques públiques en evidències reals i gestionar el sistema amb transparència davant la ciutadania.

Connexió amb Andorra: reptes de futur

Aquest escenari connecta directament amb el repte RSB1 del procés Andorra: reptes de futur, que apuntava a la necessitat d'un sistema de salut orientat al benestar i a la prevenció, i amb les accions SB2 i SB7, que proposaven dissenyar programes de prevenció i promoure hàbits de vida saludables. El repte RSB7 —garantia de recursos suficients per a la salut— i el repte RSB3 —conciliació, envelliment i atenció a la dependència— són també referents directes. La connexió amb el repte RSB6, sobre l'atenció a la salut sexual i reproductiva, és igualment rellevant.

Algunes mesures per fer-ho possible

- Implementar centres públics de salut integral que abordin conjuntament la salut mental, la fisioteràpia, la dietètica i l'educació sanitària.
- Establir el servei de radioteràpia al país i incorporar nous tractaments oncològics al catàleg de la CASS.
- Despenalitzar l'avortament i garantir-ne la cobertura sanitària.
- Preveure psicòlegs —no només psicopedagogs— a totes les escoles per fer salut mental primària.
- Impulsar la telemedicina i els sistemes integrats de dades de salut gestionats amb criteris de transparència.
- Ampliar el sistema d'atenció primària integrant equips sanitaris i socials amb capacitat resolutiva.

COHESIÓ SOCIAL

L'escenari de futur desitjable per al 2050 que emana de l'assemblea ciutadana és el d'una **societat cohesionada**, igualitària i solidària, on les **condicions laborals dignes** i la **conciliació** de la vida familiar i professional no són aspiracions sinó realitats quotidianes. Una societat que ha après a **integrar la diversitat** com un actiu i que ha construït els espais i les institucions que fan possible el **benestar compartit**.

PRINCIPI RECTOR *Una Andorra que prioritza la cohesió social per sobre de la competitivitat econòmica*

L'escenari en paraules clau

Condicions laborals
Conciliació familiar
Igualtat d'oportunitats
Integració
Desigualtats socials
Teixit associatiu
Participació ciutadana
Seguretat ciutadana
Drets laborals
Diversitat cultural
Pertinença
Benestar col·lectiu
Pensions
Espais públics
Governança

L'escenari de futur desitjat

Quan els participants del procés Tracem el futur d'Andorra parlen de cohesió social, parlen d'una cosa molt concreta: d'una societat on les diferències econòmiques no es tradueixen automàticament en diferències d'oportunitats. L'Andorra del 2050 que sorgeix de l'assemblea ciutadana és, en primer lloc, un país on les condicions laborals i els salaris s'han ajustat al cost de la vida, on les persones no han de triar entre tenir una feina i tenir temps per als fills, i on la bretxa entre els qui més i els qui menys tenen no s'ha eixamplat fins al punt de trencar el teixit social.

Tres idees articulen amb força especial aquest escenari. La primera és la de la conciliació: l'Andorra desitjable és aquella on és possible exercir alhora la vida professional i la vida familiar sense sacrificar l'una per l'altra. La jornada compactada, el teletreball i la racionalització dels horaris hi apareixen com a eines concretes. La segona idea és la dels salaris dignes: una condició pràctica perquè la gent pugui quedar-se al país i fer-hi projecte de vida. I la tercera és la reducció de les desigualtats: la convicció que la prosperitat del país ha de garantir que ningú no quedi sistemàticament enrere. Estretament lligada a aquesta dimensió distributiva hi apareix la qüestió de les pensions: el sistema ha de ser sostenible i ha de garantir la cobertura a totes les generacions, sense que la sostenibilitat financera s'aconsegueixi a costa de la dignitat dels pensionistes.

« La prosperitat del país no té sentit si no arriba a tothom —aquesta és la convicció que travessa l'escenari de cohesió social »

La qüestió de la integració apareix amb una insistència que no deixa lloc a dubtes. L'Andorra del proper quart de segle és un país on històricament la majoria de la població resident no ha nascut al territori, i el repte de construir un sentiment de pertinença compartit és urgent i complex. El futur desitjable no és el d'una integració assimilacionista, sinó el d'una integració real que es concreti en drets polítics, laborals i socials, i que es vehiculi a través d'espais de trobada, d'associacions vives i de serveis públics accessibles a tothom. La proposta que els residents estrangers puguin exercir drets polítics a les eleccions comunals hi apareix com una via concreta i assolible. La reducció del nombre d'anys per accedir a la nacionalitat andorrana és,

en la mateixa clau, un senyal de coherència entre el discurs integrador i les condicions que el sistema realment ofereix.

Finalment, la cohesió social és també qüestió de governança i de confiança institucional. L'Andorra imaginada pels participants és un país on les institucions funcionen de manera harmoniosa i coordinada, on la participació ciutadana és substantiva i no merament consultiva, i on la seguretat ciutadana —un actiu reconegut i valorat— es manté com a condició de fons del benestar col·lectiu. El teixit associatiu hi juga un paper que va molt més lluny de l'oci: és l'espai on les comunitats es troben, es reconeixen i construeixen juntes allò que cap política pública no pot fer sola.

Connexió amb Andorra: reptes de futur

Aquest escenari connecta directament amb el repte RSB3 del procés Andorra: reptes de futur, centrat en el desenvolupament de l'estat del benestar i la conciliació, i amb el repte RSB5, dedicat a la igualtat efectiva. El repte específic RSB3-3 (conciliació de la vida laboral i familiar) i el RSB3-1 (desenvolupament de l'estat del benestar) són referents directes dels escenaris de major freqüència. L'acció RI95, sobre la rebaixa dels anys necessaris per obtenir la nacionalitat, és un referent clau per a la dimensió integradora d'aquest escenari.

Algunes mesures per fer-ho possible

- Incrementar els salaris vinculant-los al cost real de la vida.
- Promoure mesures de conciliació familiar efectiva: jornada compactada, teletreball i racionalització d'horaris laborals i escolars.
- Construir espais públics de qualitat, verds i accessibles com a infraestructura activa de cohesió.
- Reduir el nombre d'anys per a l'accés a la nacionalitat i facilitar drets polítics comuns als residents estrangers.
- Fomentar l'associacionisme i les polítiques de temps lliure com a eines de cohesió social.
- Oferir ajudes a persones necessitades amb un control estricte per evitar frau i garantir que arriben a qui les necessita.

TRANSICIÓ ENERGÈTICA

L'escenari de futur desitjable per al 2050 que emana de l'assemblea ciutadana és el d'una **Andorra energèticament sobirana**, que ha fet la transició cap a les **energies renovables** i ha reduït de manera significativa la seva dependència exterior, garantint alhora que aquest procés de transformació sigui just, **accessible** per a tota la ciutadania i **respectuós amb el medi natural**.

PRINCIPI RECTOR *Una Andorra amb un model energètic basat en la sostenibilitat, les renovables i la sobirania energètica*

L'escenari en paraules clau

Sobirania energètica
Energies renovables
Descarbonització
Neutralitat climàtica
Dependència exterior
Comunitats energètiques
Energia solar
Geotèrmia
Transició justa
Consum responsable
Biomassa
Eficiència energètica

L'escenari de futur desitjat

L'escenari energètic que emergeix del procés Tracem el futur d'Andorra parteix d'una constatació que els participants consideren urgent: la dependència energètica de l'exterior és una vulnerabilitat estructural del país que cal atenuar. L'Andorra del 2050 és un país que produeix una part significativa de l'energia que consumeix a partir de fonts renovables —solar, eòlica, geotèrmica, hidràulica i de biomassa— i que ha fet d'aquesta transició un projecte de país, no un conjunt de mesures aïllades. La sobirania energètica és alhora un objectiu ambiental, una aposta de seguretat nacional i una condició de la competitivitat econòmica.

La descarbonització del model energètic és l'altra dimensió central d'aquest escenari. L'Andorra desitjable és aquella que avança cap a la neutralitat climàtica, especialment als sectors del transport, els serveis i les infraestructures públiques, i que fomenta el rol actiu del ciutadà com a consumidor i, alhora, com a productor d'energia. Les comunitats energètiques gestionades per blocs d'habitatges, les plaques fotovoltaïques als edificis públics i privats, i la geotèrmia com a font complementària hi apareixen com a elements concrets d'un model descentralitzat i participatiu. La reducció del consum, més que el simple canvi de la font, és un eix complementari: l'Andorra del 2050 ha transformat la seva economia cap a sectors menys intensius en recursos i ha adoptat una cultura del consum responsable.

« La transició ha de ser una transició justa: no pot deixar enrere les capes de la població amb menys capacitat econòmica per adaptar-se als canvis »

Una de les tensions que l'assemblea ciutadana ha hagut de resoldre és la que existeix entre la generació d'energies renovables i la conservació del medi natural. El principi que en resulta és clar: les noves instal·lacions energètiques s'han d'ubicar preferentment en espais urbans consolidats, minimitzant l'impacte sobre el medi natural. L'autosuficiència energètica és un objectiu, però no a qualsevol preu ambiental. Paral·lelament, la transició ha de ser una transició justa: no pot deixar enrere les capes de la població amb menys capacitat econòmica per adaptar-se als canvis, i ha de garantir l'accés equitatiu als beneficis de la nova energia, evitant que la factura energètica es converteixi en una nova font de desigualtat.

L'Andorra del 2050 compleix els compromisos internacionals en matèria climàtica i els objectius de la seva estratègia energètica nacional. Ho fa amb un model que ha après a desvincular el creixement econòmic del consum energètic, que ha invertit en eficiència energètica als edificis —tant de nova construcció com rehabilitats— i que ha integrat l'educació ambiental com a palanca de canvi cultural sostinguda en el temps.

Connexió amb Andorra: reptes de futur

Aquest escenari connecta directament amb el repte RMA5 del procés Andorra: reptes de futur, dedicat a minimitzar la dependència energètica externa i maximitzar la producció a partir de renovables, i amb l'acció MA75, que proposava incrementar progressivament la producció d'energia pròpia. El repte específic RMA5-2 (maximitzar la producció a partir de renovables) i el RMA5-3 (assolir les zero emissions mantenint la competitivitat) són referents directes. El repte RMA7, sobre la mobilitat sostenible, és un referent clau per a la dimensió de descarbonització del transport.

Algunes mesures per fer-ho possible

- Facilitar la instal·lació de plaques fotovoltaiques als edificis públics i privats i desplegar comunitats energètiques per blocs d'habitatges.
- Promoure la geotèrmia com a font complementària en espais públics i privats.
- Reduir significativament el consum energètic transformant l'economia cap a sectors menys intensius en recursos.
- Desincentivar el consum de productes i serveis intensius en energia i nocius per al medi ambient.
- Impulsar l'educació ambiental orientada a reduir el consum de recursos com a palanca de canvi cultural.

MEDI AMBIENT

L'escenari de futur desitjable per al 2050 que emana de l'assemblea ciutadana és el d'una Andorra que situa la **protecció del medi ambient** al centre de les seves decisions polítiques, que ha preservat el **patrimoni natural** com un **actiu** identitari i econòmic irrenunciable, i que ha establert **límits clars al creixement urbà i econòmic** en funció dels recursos disponibles al territori.

PRINCIPI RECTOR *Una Andorra que prioritza la protecció del medi ambient per sobre de la competitivitat econòmica*

L'escenari en paraules clau

Patrimoni natural
Protecció del medi
Biodiversitat
Gestió forestal
Reserva de la Biosfera
Residus
Economia circular
Recursos hídrics
Canvi climàtic
Sector primari
Capacitat de càrrega
Qualitat de l'aire
Contaminació

L'escenari de futur desitjat

En cap àmbit del procés Tracem el futur d'Andorra la convergència entre els participants és tan clara com en el del medi ambient. L'Andorra del 2050 que sorgeix de l'assemblea ciutadana és un país que ha fet de la protecció del seu patrimoni natural —muntanyes, boscos, rius, paisatge— una prioritat que no es negocia davant de pressions econòmiques o urbanístiques. Es tracta d'una Andorra reconeguda com a referent en sostenibilitat i medi ambient, que ha obtingut la declaració de Reserva de la Biosfera i que gestiona activament els seus boscos per prevenir incendis i garantir la salut forestal del territori.

Els espais naturals no són només un valor ambiental: són, alhora, un actiu econòmic, identitari i de salut pública. Per això, l'escenari mediambiental és inseparable del model de desenvolupament: l'Andorra desitjable és aquella que ha establert límits clars al creixement urbà i econòmic basats en la capacitat de càrrega del territori, que ha protegit els recursos hídrics, i que ha millorat la gestió dels residus avançant cap a l'economia circular, reduint els envasos plàstics i el consum de productes d'un sol ús. La qualitat de l'aire i la reducció de la contaminació acústica i lumínica als nuclis urbans completen una visió on el medi ambient és condició del benestar quotidià, no un objectiu secundari.

« El medi natural d'Andorra no és un recurs a explotar: és la condició de possibilitat de tota la resta »

El sector primari hi ocupa un lloc rellevant i sovint oblidat en els debats sobre el futur d'Andorra. L'assemblea ciutadana el situa com una activitat econòmica identitària i compatible amb la protecció del medi, que mereix suport i reconeixement i que contribueix de manera activa a la gestió del territori: l'agricultura i la ramaderia autòctones, la neteja del sotabosc, el manteniment de la biodiversitat. I la preservació del medi natural és, al seu torn, la base del turisme de qualitat que l'Andorra del 2050 vol promoure —un cercle virtuós on naturalesa i economia no s'oposen sinó que es reforcen.

La relació entre el medi ambient i els sectors econòmics és un dels eixos de tensió que el procés ha posat en relleu. L'assemblea ciutadana ha resolt aquest conflicte de

manera nítida: la protecció del medi va per davant de la competitivitat econòmica, però no de manera que impedeixi l'activitat econòmica sostenible. El medi ambient no és un límit al progrés: és la condició que fa possible un progrés digne de ser volgut.

Connexió amb Andorra: reptes de futur

Aquest escenari connecta directament amb el repte RMA2 del procés Andorra: reptes de futur, centrat en la gestió del territori i la protecció del paisatge, i amb els reptes específics RMA2-2 (preservar els espais naturals i la biodiversitat) i RMA1-5 (límits al creixement urbanístic). El repte RMA6, sobre la consolidació d'un model de gestió de residus basat en l'economia circular, és un referent directe de la dimensió de gestió de residus de l'escenari. L'acció MA44, relativa a la política forestal preventiva, és també un referent clau.

Algunes mesures per fer-ho possible

- Incrementar el nombre de parcs naturals protegits i controlar l'accés als espais naturals per garantir-ne la protecció efectiva.
- Millorar la gestió forestal amb grups de neteja i ramats que mantinguin els boscos en condicions adequades per prevenir incendis.
- Protegir els entorns naturals —boscos, muntanyes, rius— per sobre de l'urbanisme i la nova construcció.
- Optimitzar els recursos hídrics reparant la xarxa i gestionant eficientment les aigües netes i residuals.
- Definir un gabinet de crisi climàtica amb capacitat de resposta àgil davant situacions d'emergència.
- Establir mecanismes de participació ciutadana en els projectes amb impacte sobre el medi ambient.

DIVERSIFICACIÓ

L'escenari de futur desitjable per al 2050 que emana de l'assemblea ciutadana és el d'una Andorra amb una **economia diversificada** que ha reduït la **dependència del turisme massiu** sense renunciar als **sectors econòmics tradicionals** i que ha construït un model basat en **sectors d'alt valor afegit, sostenibles** i generadors d'**ocupació de qualitat**.

PRINCIPI RECTOR *Una Andorra amb una economia diversificada que manté un paper molt important per als sectors econòmics tradicionals (turisme i finances)*

L'escenari en paraules clau

Diversificació econòmica

Turisme de qualitat

Alt valor afegit

Sectors emergents

Sector primari

Artesania local

Biotecnologia

Recerca

Innovació

Refugi climàtic

Dependència turística

Ocupació de qualitat

Grans esdeveniments

L'escenari de futur desitjat

El gran repte econòmic que els participants del procés identifiquen amb més claredat és el de superar la dependència estructural del turisme massiu sense perdre el que el sector turístic aporta al país. L'Andorra del 2050 és un país que ha sabut trobar l'equilibri entre sectors tradicionals enfortits —el turisme de qualitat basat en la natura, la cultura i la gastronomia; l'artesanía local; el sector primari— i sectors emergents que generen riquesa nova i oportunitats laborals que el model actual no ofereix.

L'assemblea ciutadana ha estat clara en un punt que tenia el potencial de generar controvèrsia: la diversificació no ha d'implicar l'abandó dels sectors tradicionals, sinó la seva modernització i el seu enriquiment. El turisme seguirà sent un pilar de l'economia andorrana, però un turisme diferent: de qualitat per sobre de quantitat, que valora el territori en lloc d'esgotar-lo, i que conviu amb altres activitats —recerca, biotecnologia, serveis financers diversificats, artesanía, indústria lleugera— que aporten valor afegit i redueixen la vulnerabilitat del model. Evitar el turisme de baix cost i limitar el volum de turistes hi apareix com una condició per preservar la qualitat de l'oferta i la qualitat de vida dels residents.

« Diversificar no vol dir substituir: vol dir enfortir el que ja funciona i obrir camins nous que no esgoten el territori »

La ubicació d'Andorra als Pirineus és identificada com un actiu estratègic de primer ordre en el context del canvi climàtic: la condició de refugi climàtic de la muntanya és una oportunitat per a nous sectors econòmics vinculats al benestar, a la naturalesa i a la recerca. En la mateixa línia, la recerca i la innovació apareixen com a sectors cap als quals l'economia andorrana hauria d'avançar —sectors d'alt valor afegit, menys devoradors de recursos i compatibles amb el model ambiental que el país ha definit com a prioritari. La demanda d'un palau de congressos i d'exposicions que permeti acollir grans esdeveniments apareix com una mesura concreta i estratègica per al posicionament internacional del país.

L'artesanía local és un dels vectors de diversificació que els participants valoren de manera especial: productes artesanals amb segell andorrà, espais a cada parròquia dedicats a la producció i la venda, un model que combina activitat econòmica, identitat

cultural i atractiu turístic. Amb el tabac com a cultiu en declivi, l'exploració d'alternatives agràries és una altra de les apostes que el procés identifica com a urgent i que mereix una estratègia de transició clara per als productors actuals.

Connexió amb Andorra: reptes de futur

Aquest escenari connecta directament amb els reptes RE3 i RE4 del procés Andorra: reptes de futur, dedicats respectivament a la consolidació de l'obertura i la diversificació econòmica i al manteniment de la competitivitat del turisme. El repte específic RE3-3, sobre la planificació dels sectors clau de la diversificació, i el RE3-2, sobre el canvi cultural necessari d'una mentalitat proteccionista cap a una d'obertura, són referents rellevants. L'acció MA128, sobre la transformació gradual cap a sectors d'alt valor afegit, completa el lligam.

Algunes mesures per fer-ho possible

- Dur a terme una moratòria hotelera per limitar el creixement del sector turístic mentre s'avança en la diversificació.
- Fomentar l'artesanía 'Fet a Andorra' amb espais específics a cada parròquia i segell propi.
- Promoure nous sectors econòmics vinculats a la tecnologia, la biotecnologia, la salut i les energies renovables.
- Apostar per infraestructura per acollir grans esdeveniments —congressos, exposicions, actes esportius— com a motor econòmic complementari.
- Explorar alternatives a la producció agrícola del tabac i reforçar el sector primari autòcton amb una Denominació d'Origen Andorra.

TRANSFORMACIÓ ECONÒMICA

L'escenari de futur desitjable per al 2050 que emana de l'assemblea ciutadana és el d'una Andorra amb una **economia oberta i competitiva**, supeditada a la **protecció del medi ambient i de la cohesió social**, que ha preservat la seva **singularitat** i sobirania econòmica, i que ha construït un marc jurídic i institucional capaç d'atraure actors de qualitat sense perdre el **control del seu model de país**.

PRINCIPI RECTOR *Una Andorra amb una economia supeditada a la protecció del medi ambient, la cohesió social i la resta d'elements del model de país*

L'escenari en paraules clau

Sobirania econòmica
Singularitat econòmica
Seguretat jurídica
Obertura controlada
Atracció de talent
Inversió estrangera
Planificació estratègica
Equilibri pressupostari
Centres de decisió
Model de país
Desregulació selectiva
Emprenedoria

L'escenari de futur desitjat

L'escenari de transformació econòmica que dibuixa l'assemblea ciutadana parteix d'una premissa compartida: Andorra és i ha de continuar sent un país econòmicament singular, diferent dels seus veïns, amb una identitat econòmica pròpia que no es pot diluir en la pressió dels interessos externs. L'Andorra del 2050 és un país econòmicament obert —capaç d'accedir a mercats internacionals i d'atraure talent i inversió de qualitat— però que ha preservat la sobirania sobre el seu model i ha evitat el pas de la propietat a la mera gerència de la seva economia. Els centres de decisió de les administracions i les empreses que hi operen estan tan a prop del territori com sigui possible.

La seguretat jurídica i un marc regulador clar i estable apareixen com a condicions imprescindibles per a qualsevol escenari de creixement econòmic desitjable. L'Andorra que els participants imaginem és un país on és fàcil viure i fer les coses de manera senzilla, on les empreses poden establir-se amb agilitat, on el marc legal dóna confiança i previsibilitat. El control de la inversió estrangera especulativa —particularment en el mercat immobiliari— és identificat com un repte urgent. Al costat d'això, hi ha la capacitat d'atraure talent: un ecosistema econòmic que genera oportunitats interessants per als professionals qualificats, nacionals i estrangers, i que disposa d'incentius específics perquè el jovent andorrà format a l'exterior pugui retornar i emprendre al país.

« L'obertura econòmica és una oportunitat, no un risc —sempre que Andorra mantingui el control del seu model »

La relació entre el creixement econòmic i els límits ambientals i socials és la tensió central que l'assemblea ciutadana ha resolt amb claredat. El principi rector estableix una jerarquia nítida: l'economia és un instrument del benestar col·lectiu i de la protecció del medi, no un fi en si mateix. En la pràctica, això significa que les polítiques d'atracció d'inversió i de creixement econòmic han d'estar subordinades als objectius de sostenibilitat ambiental, cohesió social i qualitat de vida que el país ha definit com a prioritaris. Un creixement econòmic sostingut és desitjable, però no a qualsevol preu.

L'Andorra del 2050 és un país que ha fet de la planificació estratègica un hàbit institucional. Ha definit un model de país a llarg termini, el segueix amb consistència i ha establert mecanismes de governança que en garanteixen la continuïtat més enllà dels cicles electorals. La preservació del model fiscal actual, la sobirania financera sense deute extern i la simplificació administrativa formen part d'un model que combina singularitat i obertura de manera coherent.

Connexió amb Andorra: reptes de futur

Aquest escenari connecta amb el repte RE1 del procés Andorra: reptes de futur —definir un model de país i un model econòmic propis, sostenibles i sobirans— i amb els reptes específics RE1-15 (sobirania econòmica) i RE1-3 (definir el model econòmic). El repte RE2, sobre la necessitat de comptar amb administracions àgils, eficients i digitalitzades com a base per a una economia atractiva, és també un referent directe. L'acció E20, sobre la preservació dels límits del deute públic, completa el lligam.

Algunes mesures per fer-ho possible

- Definir un model de governança que lideri la transformació econòmica amb participació dels sectors públic i privat.
- Assegurar la seguretat jurídica i promoure la desregulació selectiva per afavorir noves activitats econòmiques.
- Regular i controlar la inversió estrangera per evitar efectes de gentrificació i especulació.
- Definir un sistema d'incentius perquè el jovent andorrà format a l'exterior pugui retornar i emprendre al país.
- Mantenir l'equilibri pressupostari i limitar l'endeutament públic extern com a condició de la sobirania financera.

TRANSFORMACIÓ DIGITAL

L'escenari de futur desitjable per al 2050 que emana de l'assemblea ciutadana és el d'una Andorra **permanentment al dia en transformació digital**, que ha **incorporat hàbilment les tecnologies emergents**, tant als diferents sectors econòmics com a l'administració, i que ho ha fet d'una manera **inclusiva**, garantint que ningú no queda enrere per raons de capacitat o d'accés.

PRINCIPI RECTOR *Una Andorra que aposta per una digitalització inclusiva i humana que no deixi ningú enrere i que garanteixi l'absència de bretxa digital*

L'escenari en paraules clau

Digitalització inclusiva
Innovació tecnològica
Bretxa digital
Administració digital
Sandbox regulatori
Living lab
Seguretat digital
Capacitació digital
Empreses tecnològiques
Marc regulador
Tràmits simplificats
Intel·ligència artificial

L'escenari de futur desitjat

L'escenari de transformació digital que emergeix del procés Tracem el futur d'Andorra no és el d'un país que vol ser pioner tecnològic a qualsevol preu. És el d'un país que incorpora les tecnologies emergents de manera intel·ligent, poc després dels pioners, i que ho fa amb un criteri rector clar: la digitalització ha de ser inclusiva o no serà. L'Andorra del 2050 és un país on la bretxa digital s'ha tancat, on la gent gran té accés i capacitació digital, i on la transformació tecnològica no ha creat nous exclosos. Aquesta aposta per la inclusivitat no és incompatible amb l'ambició tecnològica: és la seva condició de legitimitat.

En el terreny econòmic, l'escenari apunta cap a una especialització en el sector tecnològic i de la innovació digital: un país que atrau empreses del sector gràcies a un marc fiscal favorable, a infraestructures adequades —incubadores, hubs tecnològics, facilitats per a empreses de gestió de servidors— i a la seva condició de living lab i sandbox regulatori per a empreses innovadores. La digitalització de tots els processos administratius és, en paral·lel, una demanda transversal: una Andorra on els tràmits siguin simples, àgils i accessibles per via digital, unificats entre els set comuns i el Govern, seguint models com el d'Estònia, és una condició de qualitat de vida i de competitivitat alhora.

« La digitalització que val és la que fa la vida més simple per a tothom, no la que crea una nova bretxa »

La tensió entre la velocitat de la innovació tecnològica i la necessitat d'un marc regulador estable és un dels reptes estructurals que el procés identifica. La proposta que en resulta és nítida: la regulació ha de seguir al sector, no precedir-lo de manera que l'ofegui, però ha de garantir la seguretat jurídica i la protecció dels drets de les persones. La figura del veedor digital —un garant del bon ús de les tecnologies i de la protecció dels ciutadans en l'entorn digital— n'és una expressió concreta. El marc jurídic que genera seguretat econòmica i digital és, per als participants, una condició tan important com el marc fiscal.

L'Andorra del 2050 ha apostat per atraure activitats de recerca i innovació digital, conscient que la tecnologia és un dels pocs sectors capaços d'aportar alt valor afegit

sense consumir recursos naturals de manera intensiva. Una aposta, per tant, coherent alhora amb els objectius de diversificació econòmica i amb els de protecció del medi ambient.

Connexió amb Andorra: reptes de futur

Aquest escenari connecta amb els reptes RE2-12 i RE3-5 del procés Andorra: reptes de futur, relatius a la modernització tecnològica de l'economia i a la preparació per absorbir innovacions exponencials, i amb les accions E79 i E80, sobre la digitalització i la unificació dels processos administratius. El repte RE3-6, sobre la simplificació i l'agilització de la inversió estrangera, és també un referent per a la dimensió d'atracció d'empreses tecnològiques.

Algunes mesures per fer-ho possible

- Preveure infraestructures per atraure empreses tecnològiques: incubadores, hubs i facilitats per a empreses de gestió de servidors.
- Definir un marc fiscal favorable per a l'atracció d'empreses del sector tecnològic i de la innovació.
- Automatitzar i simplificar els tràmits administratius seguint el model d'Estònia, unificant els procediments entre comuns.
- Capacitar digitalment la ciutadania, amb èmfasi particular en la reducció de la bretxa digital entre la gent gran.
- Crear la figura del veedor digital per garantir la seguretat i el bon ús de les tecnologies.
- Establir Andorra com a sandbox regulatori per atraure empreses innovadores i inversions estratègiques en tecnologia.

HABITATGE

L'escenari de futur desitjable per al 2050 que emana de l'assemblea ciutadana és el d'una Andorra on l'habitatge és un **dret garantit** per a tota la ciutadania, on els **preus estan ajustats als salaris** i on s'ha posat **fi a l'especulació immobiliària** sense contradir el **dret a la propietat privada**.

PRINCIPI RECTOR *Una Andorra que garanteix el dret a un habitatge digne per a tothom sense contradir el dret a la propietat privada*

L'escenari en paraules clau

Dret a l'habitatge
Habitatge assequible
Especulació immobiliària
Arrelament
Propietat privada
Parc públic d'habitatge
Lloguer regulat
Cooperatives
Rehabilitació
Habitatge comunitari
Infrahabitatge
Inversió estrangera

L'escenari de futur desitjat

Pocs temes concentren tanta energia al procés Tracem el futur d'Andorra com l'habitatge. L'Andorra del 2050 que imagina l'assemblea ciutadana és un país on l'habitatge és un dret garantit, on els preus de compra i de lloguer estan ajustats a la realitat salarial de la població, i on compartir habitatge és una elecció personal i no una necessitat imposada per les circumstàncies econòmiques. Tres escenaris hi emergeixen amb màxima freqüència: el de l'habitatge com a dret, el de l'habitatge assequible, i el de la fi de l'especulació immobiliària.

La tensió entre el dret a l'habitatge i el dret a la propietat privada ha estat un dels dilemes que l'assemblea ciutadana ha hagut de resoldre explícitament. El principi rector que en resulta no és confiscatori sinó regulatori: cal garantir que l'habitatge compleixi la seva funció social sense eliminar el dret de propietat. Això es tradueix en mesures com la limitació de la compra especulativa, la regulació dels preus del lloguer d'acord amb criteris objectius —ubicació, any de construcció, estat de conservació—, la creació d'un parc d'habitatge públic protegit, i la generació d'un mercat específic per a l'habitatge turístic que no competeixi amb el mercat residencial. La regla que el cost de l'habitatge no hauria de superar el 25-30% dels ingressos és un indicador clar de fins on es vol arribar.

« Viure a Andorra ha de ser possible per a qui hi treballa —l'habitatge és la primera condició de l'arrelament »

L'arrelament és la paraula que millor resumeix l'aspiració de fons: l'Andorra del 2050 és un país on es pot fer vida, on viure-hi és un projecte estable i no un trànsit vinculat a un cicle laboral. Aquesta condició requereix no només preus accessibles, sinó models d'habitatge que s'adaptin al cicle de vida de les persones. L'habitatge comunitari —models de convivència que comparteixen espais comuns i fomenten la cohesió social— és una de les propostes que els participants valoren positivament com a alternativa al model residencial tradicional. El parc d'habitatge públic i protegit ha de ser prou ampli per donar resposta a les necessitats dels col·lectius més vulnerables: joves, gent gran i persones amb discapacitat.

Una normativa i una inspecció que garanteixin que tots els habitatges compleixen les condicions mínimes d'habitabilitat, eliminant les situacions d'infrahabitatge, és una condició de dignitat que l'assemblea considera no negociable. La rehabilitació del parc existent —habitatges buits, edificis antics en condicions precàries— és identificada com una via prioritària per augmentar l'oferta sense incrementar la superfície construïble, aprofitant el que ja existeix i millorant la seva eficiència energètica.

Connexió amb Andorra: reptes de futur

Aquest escenari connecta directament amb el repte RE1-14 del procés Andorra: reptes de futur, sobre l'assequibilitat de l'habitatge en relació al salari mínim, i amb les accions E42 i E43, sobre les limitacions als preus del lloguer i els incentius fiscals per als lloguers assequibles. El repte RE3-6, sobre el control de la inversió estrangera especulativa en el mercat immobiliari, i l'acció E45, sobre l'increment del parc immobiliari, completen el lligam.

Algunes mesures per fer-ho possible

- Limitar la compra d'habitatges amb finalitats especulatives, tant per a particulars com per a ens jurídics.
- Regular el preu dels habitatges de lloguer i compra d'acord amb criteris objectius com la ubicació, l'any i l'estat de conservació.
- Construir habitatge públic a preu assequible en modalitat de lloguer o dret de superfície, gestionat per una entitat pública.
- Promoure la creació de cooperatives d'habitatge i la rehabilitació d'habitatges buits i edificis antics.
- Facilitar l'adquisició de l'habitatge a les persones joves com a primer habitatge habitual.
- Generar un mercat específic d'habitatge turístic i de segones residències, diferenciat del mercat residencial.

DEMOGRAFIA

L'escenari de futur desitjable per al 2050 que emana de l'assemblea ciutadana és el d'una Andorra que ha establert **límits clars al seu creixement demogràfic**, considerant tant la població resident com la població flotant i el turisme. Una Andorra que **planifica** els seus límits en base a la **capacitat de càrrega** del territori, les **necessitats reals del mercat de treball** i el **model de país** decidit.

PRINCIPI RECTOR *Una Andorra que estableix límits al creixement demogràfic*

L'escenari en paraules clau

Límits al creixement
Capacitat de càrrega
Sostre poblacional
Planificació demogràfica
Natalitat
Immigració planificada
Mercat de treball
Qualitat de vida
Integració
Serveis públics
100.000 habitants
Política familiar

L'escenari de futur desitjat

La demografia és potser l'àmbit on el consens dels participants és més contundent i, alhora, més complex de gestionar políticament. L'Andorra del 2050 que sorgeix de l'assemblea ciutadana és un país que ha pres una decisió deliberada sobre la seva mida: ha establert un sostre poblacional basat en estudis de càrrega rigorosos que fixen quants habitants pot acollir el país sense degradar la qualitat dels serveis, el medi natural i la qualitat de vida. La xifra de 100.000 habitants apareix recurrentment com a referència orientativa en el procés, tot i que els participants reconeixen que cal fonamentar-la en evidències científiques i en la revisió periòdica dels recursos disponibles.

En aquest sentit, la reflexió sobre el creixement demogràfic no es pot limitar a respondre simplement la pregunta de quin és el volum de població que resideix de manera habitual al país. Si la perspectiva considerada és la d'uns límits ajustats a la capacitat de càrrega del territori, els participants al procés participatiu consideren que també s'han d'incorporar a l'equació la població flotant i, en particular, els transfronterers i els turistes. Així, la pregunta, ara més complexa, se centra en quina és la població real que pot suportar el territori andorrà.

D'altra banda, el creixement demogràfic desitjable és, també, un creixement planificat i vinculat a les necessitats reals del mercat de treball. L'Andorra del proper quart de segle és un país que vincula la immigració a la necessitat real de mà d'obra i a la capacitat d'integrar les persones que arriben, garantint que tinguin accés a habitatge digne, a serveis públics de qualitat i a una perspectiva de vida estable al país. Creixement sí, però creixement coherent amb el model de país que la societat ha decidit.

« Quants habitants pot acollir Andorra sense perdre allò que la fa desitjable? Aquesta és la pregunta que el procés posa al centre »

La qüestió de la natalitat és l'altra cara del repte demogràfic. Andorra té una de les taxes de natalitat més baixes d'Europa, i l'assemblea ciutadana identifica la necessitat de polítiques que incentivin la natalitat com a part de la resposta demogràfica. Polítiques d'habitatge accessible, de conciliació familiar i de suport econòmic a les

famílies hi apareixen com a instruments d'una política demogràfica coherent que pensa el país a llarg termini.

La planificació demogràfica és, per als participants, una condició per a la coherència de totes les altres polítiques. L'habitatge, la mobilitat, els serveis de salut i d'educació, l'ordenament del territori: totes aquestes polítiques necessiten saber quants habitants ha de servir el país en els propers vint-i-cinc anys per poder planificar amb rigor. Sense una decisió clara sobre la mida del país, qualsevol planificació és provisional i vulnerable.

Connexió amb Andorra: reptes de futur

Aquest escenari connecta directament amb els reptes RMA1-4 i RE1-2 del procés Andorra: reptes de futur, sobre els límits al creixement demogràfic i la política demogràfica, i amb les accions MA1, MA2 i MA3, que proposaven estudis de capacitat de càrrega per determinar el límit de població resident i flotant que el país pot sostenir amb una bona qualitat de vida. L'acció SB60, sobre els límits al creixement demogràfic com a condició per als serveis de salut, i l'acció SB40, sobre el foment de la natalitat, completen el lligam.

Algunes mesures per fer-ho possible

- Realitzar estudis de càrrega a nivell nacional que fixin un sostre poblacional i turístic màxim en funció dels recursos disponibles.
- Controlar el creixement demogràfic de manera planificada i vinculada al desenvolupament econòmic del país.
- Limitar la població a un màxim de 100.000 habitants com a referència de planificació basada en la capacitat de càrrega.
- Promoure polítiques que incentivin la natalitat, combinant habitatge accessible, conciliació i suport econòmic a les famílies.

ORDENAMENT DEL TERRITORI

L'escenari de futur desitjable per al 2050 que emana de l'assemblea ciutadana és el d'una Andorra que ha establert un **model d'ordenació del territori coherent a escala nacional**, que **limita la construcció excessiva**, que concentra el creixement en els nuclis existents i que **preserva els espais naturals** i l'essència dels pobles, tot coordinant la visió del Govern i dels Comuns.

PRINCIPI RECTOR *Una Andorra amb una planificació del creixement compartida entre Govern i Comuns, amb visió de proximitat però coordinació nacional per a una planificació coherent de país*

L'escenari en paraules clau

Coordinació nacional
Límits a la construcció
Urbanisme concentrat
Nuclis existents
Ciutat dels 15 minuts
Corredors verds
Essència dels pobles
Construcció sostenible
Patrimoni urbanístic

L'escenari de futur desitjat

L'ordenament del territori és un dels àmbits on la tensió entre la visió nacional i la gestió parroquial es fa més evident. L'Andorra del 2050 que emergeix de l'assemblea ciutadana ha resolt aquesta tensió d'una manera concreta: ha aprovat un marc d'ordenació territorial nacional que estableix criteris compartits entre tots els Comuns, que evita la dispersió urbanística i que concentra el creixement en els nuclis existents, sense augmentar la superfície construïble del país. La modificació de la LGOTU és la peça legislativa central d'aquest canvi, i la coordinació entre institucions, el seu repte operatiu principal.

El model urbanístic desitjable és el de la concentració i la densificació dels nuclis existents, no el de l'expansió horitzontal. L'Andorra del proper quart de segle avança cap al concepte de la 'ciutat dels 15 minuts': on els serveis, els equipaments i els llocs de treball es troben a prop dels habitatges, es fomenta la vida de proximitat i es redueix la mobilitat obligada. L'arquitectura s'integra al territori, defugint el continu urbà, i es promou el concepte d'ecobarri com a model de desenvolupament urbà sostenible. Paral·lelament, l'Andorra del 2050 ha conservat l'essència dels seus pobles, evitant la creació de nous nuclis de població que dilueixin la identitat dels llocs existents.

« El territori d'Andorra és finit —i la manera com decidim ocupar-lo definirà el país que serem »

La vinculació del desenvolupament urbanístic a la planificació de la mobilitat i de les infraestructures de transport és una condició estructural de l'escenari: no té sentit planificar habitatge sense planificar com s'hi arribarà. La normativa exigent de construcció sostenible —materials, tècniques, eficiència energètica— és l'altra peça clau: l'Andorra del 2050 és referent en construcció sostenible, no per casualitat sinó per regulació. Els corredors verds horitzontals i verticals que connecten els racons del país, i els camins entre nuclis que promouen la mobilitat a peu i en bicicleta, completen un paisatge urbà i territorial molt diferent del d'avui.

La protecció dels llocs amb interès patrimonial de manera restrictiva, i l'adquisició per part de l'administració d'espais naturals als fons de vall per assegurar-ne la

preservació, hi apareixen com a mesures de contenció que l'Andorra del 2050 ha pres amb decisió, conscient que el territori, un cop construït, és molt difícil de recuperar.

Connexió amb Andorra: reptes de futur

Aquest escenari connecta directament amb el repte RMA1-5 del procés Andorra: reptes de futur, sobre els límits al creixement urbanístic i residencial, i amb les accions MA25 i MA26, que proposaven limitar el creixement urbanístic en funció de la capacitat de càrrega i promoure un pla de desenvolupament urbanístic nacional. El repte RMA1-2, sobre l'alineament dels actors en el model de desenvolupament, i l'acció MA28, sobre l'avaluació i revisió de la LGOTU, completen el lligam.

Algunes mesures per fer-ho possible

- Modificar la LGOTU per disposar d'una visió global de l'urbanisme a nivell nacional, amb criteris compartits entre Comuns.
- Aprofitar el sòl edificable existent i promoure nuclis poblacionals densos evitant noves zones urbanitzables.
- No augmentar la superfície construïble al país.
- Vincular el desenvolupament urbanístic a la planificació de la mobilitat i les infraestructures de transport.
- Definir un reglament sobre materials i tècniques de construcció sostenibles d'obligat compliment.
- Crear i connectar corredors verds horitzontals i verticals que connectin els racons del país.

MOBILITAT

L'escenari de futur desitjable per al 2050 que emana de l'assemblea ciutadana és el d'una Andorra que ha **repensat la mobilitat** des de la seva arrel, apostant decididament pel **transport col·lectiu** i per **solucions sistèmiques**, que integren l'urbanisme, els horaris i la distribució dels serveis, i que ha millorat substancialment la **connectivitat** interior i amb l'exterior.

PRINCIPI RECTOR *Una Andorra amb solucions sistèmiques per a la mobilitat —des de l'urbanisme, l'ordenament territorial, els horaris laborals i escolars i la distribució dels serveis públics— amb molt més èmfasi en el transport col·lectiu que en la millora de l'eficiència del transport individual*

L'escenari en paraules clau

Transport col·lectiu
Mobilitat sostenible
Canvi de paradigma
Connexió ferroviària
Transport per cable
Intermodalitat
Carrils bici
Park & Ride
Connectivitat exterior
Mobilitat a peu
Mobilitat turística
Solucions sistèmiques

L'escenari de futur desitjat

L'escenari de mobilitat que dibuixa l'assemblea ciutadana parteix d'un diagnòstic compartit: Andorra té un problema de mobilitat que no es resoldrà fent més carreteres. L'Andorra del 2050 ha fet el canvi de paradigma: del vehicle privat com a solució per defecte, cap al transport públic col·lectiu, eficient, accessible i assequible —o fins i tot gratuït— com a columna vertebral de la mobilitat interna. Aquest canvi requereix ampliar les línies i les freqüències del transport públic, garantir la connexió amb les poblacions petites i garantir la mobilitat de les persones amb discapacitat i mobilitat reduïda, que en l'Andorra del 2050 no és una excepció sinó un estàndard del servei.

Les alternatives al transport viari tradicional hi ocupen un lloc central. L'assemblea ciutadana identifica el transport per cable com una solució viable i atractiva per a la mobilitat interna entre parròquies. La xarxa de carrils bici segregats, les infraestructures per a vianants i els aparcaments dissuasius als accessos dels nuclis urbans completen un model de mobilitat intermodal que busca treure el vehicle privat del centre de la vida quotidiana. La connexió ferroviària amb l'exterior —Seu d'Urgell, Puigcerdà, Toulouse— és identificada com una condició per a la connectivitat exterior del país i per a l'atracció de visitants que no necessitin el vehicle privat. La coordinació amb els països veïns per garantir aquesta connectivitat és una peça indispensable del model.

« La mobilitat no és un problema de carreteres: és un problema de model de país »

El principi rector és contundent en un punt que podria semblar obvi però que té conseqüències importants: les millores d'eficiència del vehicle individual —com el foment dels vehicles elèctrics— no han de ser la resposta principal al problema de mobilitat. La resposta principal ha de ser sistèmica: ha d'incloure decisions sobre on es situen les empreses, les escoles i els serveis; sobre com s'organitzen els horaris laborals i escolars; i sobre com es planifica l'urbanisme. La mobilitat és, en definitiva, una conseqüència del model territorial, i és en aquest nivell on cal actuar amb més valentia.

La gestió de la mobilitat turística és un repte específic que el procés identifica com a urgent: evitar el col·lapse de les vies del país en períodes punta requereix mesures

com la limitació de l'entrada de vehicles no residents als nuclis urbans, els aparcaments dissuasius ben connectats amb el transport col·lectiu, i el foment de l'arribada de turistes en transport públic des de l'exterior.

Connexió amb Andorra: reptes de futur

Aquest escenari connecta directament amb el repte RMA7 del procés Andorra: reptes de futur, dedicat a repensar el model de mobilitat minimitzant les emissions i oferint un transport públic eficaç, i amb les accions MA106 (pla director de la mobilitat) i MA109 (millora integral del transport públic per carretera). L'acció RI105, sobre el canvi de model turístic per reduir el nombre de vehicles, i l'acció MA121, sobre la connexió ferroviària interfronterera, completen el lligam.

Algunes mesures per fer-ho possible

- Ampliar el servei de transport públic i augmentar la freqüència.
- Promoure la instal·lació d'un sistema de transport col·lectiu per cable per a la mobilitat interna entre parròquies.
- Establir una connexió ferroviària entre Andorra i les ciutats veïnes.
- Preveure aparcaments dissuasius (Park & Ride) als accessos als nuclis grans, connectats amb transport col·lectiu.
- Establir una xarxa de carrils bici segregats i infraestructures per a vianants als nuclis urbans.
- Limitar l'entrada de vehicles no residents als nuclis urbans en períodes de màxima afluència turística.

IDENTITAT

L'escenari de futur desitjable per al 2050 que emana de l'assemblea ciutadana és el d'una Andorra que ha construït una **identitat pròpia** sòlida i inclusiva, que recull les **arrels de la cultura andorrana** i de la **diversitat multicultural** de la seva societat, on el **català** és la llengua d'integració i on el país **transmet** la seva identitat i **singularitat** tant a escala nacional com internacional.

PRINCIPI RECTOR *Una Andorra que construeix i transmet una identitat andorrana que recull alhora les arrels de la cultura andorrana i la diversitat multicultural de la societat actual*

L'escenari en paraules clau

Identitat andorrana
Llengua catalana
Diversitat multicultural
Integració
Tradicions i festes
Pacte social i cultural
Pertinença
Andorranitat
Coprincipat
Memòria històrica
Multilingüisme
Marca Andorra

L'escenari de futur desitjat

La identitat és, al procés Tracem el futur d'Andorra, un àmbit on la complexitat és màxima i els consensos, tot i existir, requereixen una mirada matisada. L'Andorra del 2050 que dibuixa l'assemblea ciutadana és un país que ha aconseguit construir una identitat compartida en un context on històricament la majoria de la població resident no ha nascut al país. Aquesta identitat no es basa en l'exclusió sinó en la integració: reconeix i valora la diversitat cultural i social com un enriquiment, i alhora és ferma en la preservació i transmissió de les tradicions, les festes populars, la gastronomia i les expressions culturals pròpies.

El català hi ocupa un lloc central i no negociable: és la llengua principal del país i l'eix d'integració de tota la ciutadania. L'Andorra desitjable és aquella on el català és d'ús habitual a tots els espais públics i comercials, on aprendre'l és fàcil i on la seva presència en tots els àmbits de la vida col·lectiva és natural i constant. El multilingüisme és un valor, però el català n'és el fonament. Paral·lelament, el país es projecta internacionalment des d'una imatge basada en els seus valors: seguretat, qualitat de vida, sostenibilitat, natura, esport. I manté amb claredat la seva singularitat institucional —el Copríncipat— com a tret diferencial que no cal abandonar sinó reivindicar.

« La identitat andorrana del futur no serà menys andorrana per ser més diversa —serà més rica »

La transmissió de la identitat a les generacions joves i a les persones novvingudes és identificada com un dels reptes centrals. L'assemblea ciutadana apunta cap a un pacte social i cultural que integri les persones d'altres cultures acompanyant-les realment en el procés d'integració, facilitant-los l'accés a la llengua i a les institucions, i exigint-los alhora el respecte per la cultura i els valors del país. L'andorranitat no com a exclusió sinó com a proposta: un relat de qui som, d'on venim i cap on volem anar, que pugui ser abraçat per tothom qui decideixi fer vida a Andorra.

La memòria històrica i la reflexió sobre la pròpia identitat hi apareixen com a tasques que el país té pendants i que l'Andorra del 2050 ha afrontat: revisar la història, estudiar els trets identitaris de manera rigorosa i compartida, construir identitat a través de la

literatura i la cultura popular. No com a exercici nostàlgic sinó com a fonament d'un futur col·lectiu que sap d'on ve.

Connexió amb Andorra: reptes de futur

Aquest escenari connecta directament amb el repte RRI5 del procés Andorra: reptes de futur, sobre el manteniment de la identitat andorrana en un context global, i amb les accions RI88 i RI89, que proposaven definir els trets propis de la identitat andorrana mitjançant estudis i un procés participatiu. Les accions RI93 i RI94, sobre el foment del coneixement del patrimoni cultural i del sentiment de pertinença a través de la cultura i l'esport, i l'acció RI92, sobre el foment de l'ús de la llengua oficial, completen el lligam.

Algunes mesures per fer-ho possible

- Elaborar un pacte social i cultural per integrar les persones d'altres cultures, acompanyant-les activament en el procés d'integració.
- Fer present la llengua catalana a tots els àmbits del país de manera transversal i facilitar-ne l'aprenentatge a tota la població resident.
- Defensar una andorranitat conscient que expliqui d'on venim i projecti els valors tradicionals cap al futur.
- Mantenir el model del Coprincipat i la singularitat institucional d'Andorra com a tret diferencial.
- Promoure l'andorranitat com a marca exterior basada en la seguretat, la qualitat de vida, la natura i l'esport.

CULTURA

L'escenari de futur desitjable per al 2050 que emana de l'assemblea ciutadana és el d'una Andorra amb una **oferta cultural variada, continuada i programada de manera coordinada**, on la cultura és accessible i visible en l'espai públic i que està **orientada al consum intern** per sobre del seu ús com a reclam turístic per afavorir la **cohesió social** i fomentar l'**esperit crític**.

PRINCIPI RECTOR *Una Andorra amb una programació cultural orientada prioritàriament al consum intern i com a eina de cohesió social, per sobre del seu ús com a atractiu turístic*

L'escenari en paraules clau

Cohesió social
Oferta cultural
Festes populars
Consum intern
Teixit associatiu
Museu Nacional
Artistes emergents
Tradició i modernitat
Coordinació cultural
Espai públic
Ateneu cultural
Descentralització cultural

L'escenari de futur desitjat

L'escenari cultural que dibuixa l'assemblea ciutadana parteix d'una opció de fons que és, alhora, una correcció de tendència. L'Andorra del 2050 és un país on la cultura no és principalment un producte turístic sinó una eina de cohesió social, un vehicle de transmissió de valors, de foment de l'esperit crític i un espai de trobada per a una societat diversa. Aquesta orientació no exclou que la cultura tingui valor turístic, però estableix clarament la prioritat: primer la ciutadania, després els visitants. Recuperar i reforçar les festes populars com a element d'identitat i de cohesió comunitària és un dels eixos de l'escenari.

En termes pràctics, l'escenari apunta cap a una oferta cultural variada, continuada i coordinada entre els Comuns i el Govern, que eviti els solapaments i garanteixi que hi hagi activitat cultural de qualitat arreu del territori i al llarg de tot l'any. La cultura ha de ser propera i visible en l'espai públic. Ha de donar suport als artistes emergents i a les associacions culturals. I ha de construir les infraestructures que li manquen: un Museu Nacional que reuneixi i difongui el patrimoni cultural andorrà, i ateneus o centres culturals que exerceixin de referència creativa i de motor de la vida cultural del país.

«La cultura que cohesiona és la que arriba a tothom, no la que impressiona els visitants»

La tensió entre la cultura com a consum intern i la cultura com a atractiu turístic ha estat dirimida per l'assemblea ciutadana de manera clara: el principi rector estableix la prioritat de la primera sense excloure la segona. Tradició i modernitat no s'oposen: actualitzar les tradicions per fer-les properes i contemporànies, compatibilitzant la memòria amb l'evolució, és una de les tasques que el procés identifica com a prioritàries. El paper de les associacions culturals en la transmissió d'aquesta cultura viva és reconegut i valorat, i mereix un suport públic sostingut i coherent que vagi més enllà dels projectes puntuals.

La programació cultural de l'Andorra del 2050 no és la suma descoordinada de les iniciatives de cada Comú, sinó el resultat d'una agenda compartida que evita solapaments, facilita la informació a la ciutadania i garanteix que l'oferta arribi a tots els racons del territori. La descentralització de la vida cultural —que no tot passi per

Andorra la Vella o Escaldes-Engordany— és una de les apostes que els participants consideren necessària per fer de la cultura una eina real de cohesió territorial.

Connexió amb Andorra: reptes de futur

Aquest escenari connecta directament amb l'acció RI97 del procés Andorra: reptes de futur, sobre el suport a la creació cultural feta a Andorra, i amb les accions RI98 i RI99, sobre la divulgació de la creació cultural andorrana a l'exterior i la presència de creadors culturals a les escoles. Les accions RI93 i RI94, sobre el foment del coneixement del patrimoni cultural i del sentiment de pertinença a través de la cultura, reforcen el lligam.

Algunes mesures per fer-ho possible

- Potenciar la creació d'ateneus o de centres culturals que promoguin, difonguin i dinamitzin la cultura andorrana.
- Centralitzar l'agenda de la programació cultural per evitar solapaments i facilitar l'accés de la ciutadania arreu del territori.
- Augmentar l'oferta cultural pròpia i aliena, donant suport als artistes emergents i a les associacions culturals.
- Construir un Museu Nacional com a espai de difusió de la cultura i la identitat del país.
- Actualitzar les tradicions per fer-les properes i modernes, compatibilitzant la memòria amb l'evolució.
- Fomentar el teixit associatiu cultural tant entre el jovent com entre la infància com a vehicle de transmissió cultural.

EDUCACIÓ

L'escenari de futur desitjable per al 2050 que emana de l'assemblea ciutadana és el d'una Andorra amb un model educatiu **públic, divers, de qualitat i inclusiu** per a totes les etapes educatives, des de les escoles bressol fins a la formació professional i l'ensenyament superior. Un model educatiu que actua com a **eina de cohesió social i d'integració** i transmet la **llengua**, la **cultura** i els **valors andorrans** a totes les generacions.

PRINCIPI RECTOR *Una Andorra que aposta per un model educatiu format per diversos sistemes educatius públics que funcionin com a eina de cohesió social i d'integració, on el sector privat sigui residual i no pugui ser utilitzat com a eina de diferenciació social*

L'escenari en paraules clau

Educació pública
Cohesió i integració
Qualitat educativa
Formació professional
Professionals de l'educació
Universitat
Llengua catalana
Recerca i innovació
Necessitats educatives especials
Educació infantil
Tres sistemes educatius
Homologació
Aprenentatge pràctic
Sector privat residual

L'escenari de futur desitjat

Pocs àmbits concentren tanta energia al procés Tracem el futur d'Andorra com l'educació. L'Andorra del 2050 que imagina l'assemblea ciutadana és un país que ha apostat de manera decidida per un sistema educatiu públic fort, de qualitat i gratuït per a tothom, des de l'etapa 0-3 anys —posada en valor com a etapa educativa fonamental, no com a guarderia— fins a la universitat. Un sistema on el sector privat és residual i no pot ser utilitzat com a mecanisme de diferenciació social ni com a via d'escolarització al marge del currículum nacional.

La qualitat del sistema és l'altra dimensió central. L'Andorra desitjable és aquella que té professionals de l'educació ben formats, ben remunerats i valorats; que dota les escoles dels recursos necessaris per oferir una educació personalitzada; que atén els infants amb necessitats educatives especials i els alumnes amb altes capacitats amb el mateix estàndard de qualitat; i que integra aprenentatges pràctics i de la vida quotidiana —ètica, economia personal, participació ciutadana, esperit crític— en tots els nivells educatius. L'Andorra del 2050 ha entès que l'educació no és tan sols transmissió de coneixements sinó formació de persones.

« L'escola pública és l'única institució que pot garantir que tots els infants d'Andorra comparteixin un espai comú »

La formació professional i la universitat ocupen un lloc destacat en l'escenari. La FP és vista com una via de qualitat equiparable al batxillerat, amb un vincle fort amb el mercat de treball i amb la capacitat d'orientar-se cap als sectors on el país detecta mancances de professionals. La universitat, al seu torn, ofereix una oferta diversa, de qualitat i homologada internacionalment, atractiva per a estudiants estrangers i complementada per un sistema que garanteix que els estudiants que marxen a l'estranger puguin fer-ho en condicions econòmiques equiparables a les de quedar-se. Es fa necessari disposar d'un full de ruta que orienti tot aquest àmbit amb coherència i visió de llarg termini.

La transmissió de la llengua catalana i de la cultura andorrana és una funció explícita i irrenunciable del sistema educatiu: els tres sistemes educatius públics —andorrà, espanyol i francès— comparteixen criteris comuns en matèria de llengua, valors i

cultura del país. Un sistema educatiu inclusiu, que promou la cooperació i la integració de cultures diverses, i que fomenta la conciliació entre els ritmes escolars i els familiars, completa una visió on l'educació és el primer instrument de construcció del futur col·lectiu d'Andorra.

Connexió amb Andorra: reptes de futur

Aquest escenari connecta directament amb el repte RI23 del procés Andorra: reptes de futur, sobre el manteniment d'un sistema educatiu plural i de qualitat, i amb l'acció E95, sobre el foment de la formació professional qualificada i de qualitat al país, incloent-hi oficis tradicionals i noves professions. El repte RRI2-2 i l'acció RRI3-1, sobre la millora de l'homologació de les titulacions andorranes a l'entorn europeu, i l'acció E89, sobre el posicionament d'Andorra com a pol d'atracció d'estudiants internacionals, completen el lligam.

Algunes mesures per fer-ho possible

- Incrementar la inversió en programes de doctorat i en una universitat de qualitat i projecció internacional.
- Promoure la implantació d'una xarxa d'universitats especialitzades en tecnologia amb prestigi internacional.
- Disposar d'un Pla Nacional de Recerca i Ensenyament Superior com a full de ruta estratègic del sistema.
- Promoure la formació contínua del professorat, incidint en les noves tecnologies aplicades a l'educació.
- Obrir els centres educatius a la societat i a les famílies com a espais comunitaris.
- Reservar l'ús de dispositius digitals a les escoles a activitats col·laboratives i retornar als sistemes d'aprenentatge basats en la lectura i el raonament crític.

TRACEM EL FUTUR D'ANDORRA EN UN MÓN QUE CANVIA

Memòria de participació

(inclou totes les actes de les sessions
i la base de dades amb tots els resultats del procés)

Març 2026

Disponible a Visc.ad

<https://processos.visc.ad/processes/tracemelfutur>